

**РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД
ЗА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ**

**ИЗВЕШТАЈ
О РАДУ УСТАНОВА ЗА СМЕШТАЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ
ЗА 2021. ГОДИНУ**

**Београд,
јун 2022.**

Садржај

Скраћенице	3
Увод.....	4
1. Подаци о установама за домски смештај деце и младих.....	5
1.1 Број, капацитет и флукуација корисника у домском смештају за децу и младе у 2021. години	5
1.2 Испуњеност структурних стандарда - структура смештаја	7
1.3 Људски ресурси у установама за децу и младе	8
2. Карактеристике корисника установа за смештај деце и младих	11
2.1 Број корисника у домском смештају за децу и младе	11
2.2 Старосна и полна структура корисника у домском смештају за децу и младе.....	12
2.3 Корисници домског смештаја примљени током године.....	14
2.4 Разлог смештаја у установу.....	15
2.5 Средина боравка корисника пре смештаја у установу.....	16
2.6 Корисници према сметњама у развоју и инвалидитету.....	17
2.7 Старатељска заштита корисника на смештају у установама за децу и младе	18
2.8 Образовна структура деце и младих у установама	19
2.9 Одржавање контаката деце и младих са примарном породицом и сродницима	21
2.10 Корисници према дужини боравка у установи	22
2.11 Прекиди смештаја.....	22
3. Додатне делатности установа, услуге у локалној заједници у 2021. години	24
4. Поступци заштите права корисника и евиденција стручног рада.....	25
5. Закључак и препоруке	26
Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју.....	26
Установе за смештај деце и младих без родитељског старања	28
Установе за васпитање деце и младих.....	29
6. ПРИЛОГ	30

Скраћенице

ЦСР – Центар за социјални рад

МДЗ - мале домске заеднице

МРЗБСП - Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

РЗСЗ - Републички завод за социјалну заштиту

Уредба - Уредба о мрежи установа социјалне заштите

Установе за ДМБРС - установе за децу и младе без родитељског старања и за децу и младе са сметњама у развоју

Установе за ДМСР - установе за децу и младе са сметњама у развоју

Установе за васпитање - установе за васпитање деце и омладине

ЗОМКУД - Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела

Увод

Извештај о раду установа за смештај деце и младих у 2021. години сачињен је на основу појединачних извештаја укупно 19 установа за смештај деце и младих.

Поштујући Уредбу о мрежи установа социјалне заштите¹, која установе за децу и младе повезује у једну групу установа, Републички завод за социјалну заштиту израђује један извештај, имајући у виду карактеристике и специфичности сваке од група ових установа, односно њихових корисника: установе за децу и младе без родитељског старања и за децу и младе са сметњама у развоју, установе за децу и младе са сметњама у развоју (са организационим јединицама за одрасле) и установе за васпитање деце и омладине.

У првом делу приказани су основни подаци о установама за смештај деце и младих: број установа, смештајни капацитети и људски ресурси.

У другом делу приказани су подаци о основним обележјима корисника: број, старосна и полна структура, број и карактеристике корисника примљених у току године, разлози смештаја, пребивалиште и средина из које корисници долазе, присуство сметњи у развоју и инвалидитета, потребан степен подршке, старатељска заштита, дужина смештаја, образовни статус корисника, динамика контаката са сродницима и разлози прекида смештаја. Обележја корисника приказана су и према корисничким групама и према типу установа.

У трећем делу су информације о додатним делатностима установа, тј. о услугама у локалној заједници.

У четвртном делу приказани су подаци о примени поступака ради заштите права корисника и евиденција о стручном раду иза којих следе закључци.

Прикупљени подаци приказани су у контексту законских, подзаконских и стратешких докумената којима су дефинисани статус и правци развоја ове групе установа: Закон о социјалној заштити², Уредба о мрежи установа социјалне заштите, Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите³ и Правилник о лиценцирању⁴.

¹ <https://www.minrzs.gov.rs/files/doc/porodica/Uredba%20o%20mrezi%20ustanova.pdf>

² „Сл. Гласник РС“, бр. 24/2011.

³ „Сл. Гласник РС“, бр. 42 од 14. маја 2013, 89 од 16. новембра 2018.

⁴ „Сл. Гласник РС“, бр. 42/2013.

1. Подаци о установама за домски смештај деце и младих

1.1 Број, капацитет и флукуација корисника у домском смештају за децу и младе у 2021. години

У 2021. години је 19 установа пружало услуге смештаја деци и младима: 10 установа за децу и младе без родитељског старања и децу и младе са сметњама у развоју (ДМБРС)⁵, шест установа за децу и младе са сметњама у развоју (ДМСР) и три установе за васпитање деце и омладине.

Закон о социјалној заштити прописује да установе за смештај за децу и младе не могу имати капацитет већи од 50 места, а за смештај одраслих и старијих капацитет већи од 100⁶. Уредба о мрежи установа социјалне заштите, нормативни акт којим се одређује капацитет сваке установе прописује значајно веће капацитете. Уредба такође дефинише да три од шест установа за смештај деце и младих са сметњама у развоју имају организационе јединице за смештај одраслих⁷.

Табела 1 - Капацитет установа за смештај деце и младих дефинисан Уредбом о мрежи установа социјалне заштите према типу установе и старости корисника, 2021. година

Тип установе	Капацитет домског смештаја			Додатне услуге
	Деца и млади	Одрасли	Укупно	Укупно
Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	716	800	1516	0
Установе за смештај деце и младих без родитељског старања и за децу и младе са сметњама у развоју	924	0	924	550
Установе за васпитање деце и омладине	116	0	116	145
Укупно	1756	800	2556	695

Извор: Уредба о мрежи установа социјалне заштите, 2013.

Посматрано по групама установа попуњеност капацитета варира (Графикон 1):

а) Од шест установа за смештај деце и младих са сметњама у развоју, четири имају капацитет преко 50 места за децу и младе⁸. Све три установе које имају одрасле имају капацитет већи од 100⁹. Попуњеност укупног капацитета¹⁰ ове групе установа у односу на прописани капацитет се протеклих пет година кретала између 88% у 2020. години и 92% у 2017. години (Графикон 1). Од укупног броја установа, две установе имају попуњеност преко 100% у односу на Уредбу.

Установе континуирано покушавају да смање капацитет у циљу усклађивања са Законом. Према годишњим извештајима у којима установе извештавају о актуелном капацитету у 2021. години капацитет установа је био у потпуности попуњен. На листама чекања је на крају 2021. године било 76 корисника, слично као и претходне године.

⁵ Пет од ових 10 установа развило је мале домске заједнице унутар својих објеката.

⁶ Закон о социјалној заштити, члан 54. ("Сл. Гласник РС", бр. 24/2011).

⁷ „Стамница“, „Ветерник“ и „Сремчица“.

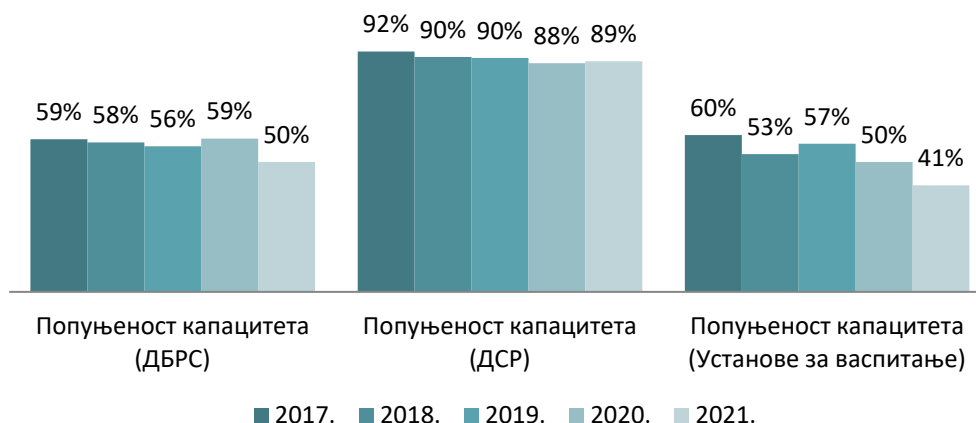
⁸ „Ветерник“, „Колевка“, „Сремчица“ и „Стамница“.

⁹ „Ветерник“, „Сремчица“ и „Стамница“.

¹⁰ Капацитети дефинисани Уредбом.

Флуктуација у овим установама је изразито мала. У протеклих пет година, мали је број и пријема корисника и прекида смештаја. У 2021. години удео пријема у укупном броју корисника је 3,8%, док је 2020. године износио 1,4%. Разлика се може повезати са смањењем пријема у 2020. години због пандемије. Удео прекида смештаја износи 3,4%, слично као претходних година.

Графикон 1 - Попуњеност капацитета за домски смештај деце и младих према Уредби о мрежи, 2017 - 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих и Уредба о мрежи установа социјалне заштите

б) Од 10 установа за смештај деце и младих без родитељског старања¹¹ две установе имају капацитет домског смештаја већи од 50 корисника¹² (Графикон 1). У већини ових установа се континуирано смањује број корисника, тако да је у неким број корисника значајно испод капацитета смештаја прописаног Уредбом. Дом за децу и младе „Станко Пауновић“ из Неготина има кориснике само у две мале домске заједнице. У односу на Уредбу, 31.12.2021. била је попуњена половина укупног смештајног капацитета, са значајним варијацијама од установе до установе. Ипак, број корисника на листама чекања расте из године у годину: на крају 2021. године 44 корисника, док је на крају 2017. године било 9 корисника.

Флуктуација: удео прекида домског смештаја корисника у укупном броју корисника у протеклих пет година се креће од 13,4% до 19%, а 2021. године износи 16,6%. Пријем нових корисника у ову групу установа је сваке године све мањи, у протеклих пет година њихов број је смањен за 45,9%. У малим домским заједницама флуктуација је једва присутна, карактеристике корисника овог смештаја сличне су карактеристикама корисника у установама за смештај ДБРС.

ц) Три установе за васпитање деце и омладине, према Уредби располажу са укупним капацитетом од 261 места, 116 за смештај у установе за васпитање и 145 за друге услуге. Капацитети ових установа не прелазе Законом прописан капацитет. Попуњеност капацитета је 2021. године била 41%.

¹¹ Уредба препознаје и Установу „Младост“ у Крагујевцу која је у потпуности трансформисана у установу за пружање локалних услуга, као и установу „Петар Радовановић“ у Ужицу која је са радом престала 2019. године. С обзиром на то подаци о капацитетима из Уредбе за ове две установе нису укључени у извештај.

¹² „Звечанска“ и „Дечје село“

Флуктуација је највећа у овој групи установа, што је у складу са прописима о ограниченој дужини боравка по којима се деца и млади упућују у овај тип установе (Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела). У протеклих пет година број корисника који годишње напуштају установу кретао се између 38,3% и 44,5%. Удео броја корисника примљених током године варира у сличном обиму. У току 2021. године удео прекида је 42% и виши је него удео корисника примељених у установу који је 38,3%.

1.2 Испуњеност структурних стандарда - структура смештаја

Према Правилнику о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите прописана структура смештаја кроз максималан број места у соби износи четири. Иако установе континуирано смањују укупан капацитет, а повећавају број соба са мањим бројем кревета у 2021. години и даље 34% соба има више од четири кревета.

Установе за ДМСР располагају са 280 соба, односно 1.349 места. Само једна установа има структуру смештаја у складу са стандардом (Графикон 2).

Графикон 2 – Структура смештаја према броју кревета у установама за смештај ДМСР, 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Установе које смештају ДМБРС су у 2021. године располагале са 298 соба, од чега је 87% у складу са стандардима (Графикон 3).

Графикон 3 – Структура смештаја према броју кревета у установама за смештај ДМБРС, 2021.

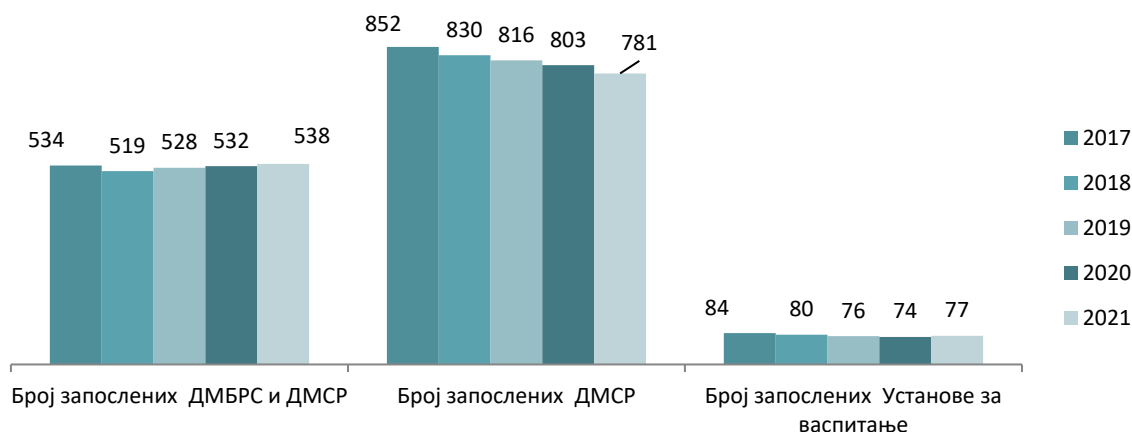
Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Структура соба у установама за васпитање деце и омладине је најповољнија¹³. У 2021. години ова група установа располагала је са 51 собом, од чега је 43 двокреветних.

1.3 Људски ресурси у установама за децу и младе

Укупан број запослених у установама за смештај деце и младих на дан 31.12.2021. године износио је 1.396. У односу на 2017. годину када је било 1.470 запослених, укупан број запослених је смањен за 5% (Графикон 4).

Графикон 4 - Запослени у установама за смештај деце и младих, 2017 - 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

У домовима за ДМСР протеклих пет година континуирано се смањује број запослених, евидентиран је пад од 8,3%. На крају 2021. године било је 781 запослених. Највише, односно половина радника су сарадници, а затим технички радници који су заступљени са 26,6% (Табела 2). У установама за ДМБРС број запослених је врло мало повећан 2021. у односу на протекле године. На дан 31.12.2021. године било је 538 радника у 10 установа, 31% запослених су сарадници, затим следе технички радници са 26% (Табела 2). У установама за васпитање укупан број запослених је 77 и континуирано се смањује. Готово подједнако учешће у укупном боју запослених чине стручни радници са 37,7% и технички радници са 35,1% (Табела 2).

Табела 2 - Структура запослених радника у установама за смештај деце и младих, 2021. (%)

Назив радног места	Установе за децу и младе без родитељског старања	Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	Установе за васпитање деце и омладине
Руководиоци	4,8%	1,4%	6,5%
Стручни радници	17,5%	12,0%	37,7%
Стручни сарадници	14,7%	5,4%	9,1%
Сарадници	31,0%	50,2%	1,3%
Финансијско рачуноводствени и админ	5,9%	4,4%	10,4%
Технички радници	26,0%	26,6%	35,1%

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

¹³ Ова група установа није обухваћена Правилником о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите.

Структура стручних радника према професији се разликује у три групе установа. У установама за ДМСР, у којима су већином смештени одрасли корисници, доминирају дефектолози, поготово у установама са организационим јединицама за одрасле. У установама за ДБРС и ДСМР најзаступљенији су педагози и специјални педагози, потом социјални радници па психолози, а дефектолога има свега 6% иако је на смештају 301 деце и младих са сметњама у развоју. У установама за васпитање трећина стручних радника су специјални педагози, лекара нема иако 44,7% корисника има менталне тешкоће (Табела 3).

Табела 3 - Структура стручних радника и корисника према типу установе, 2021. %

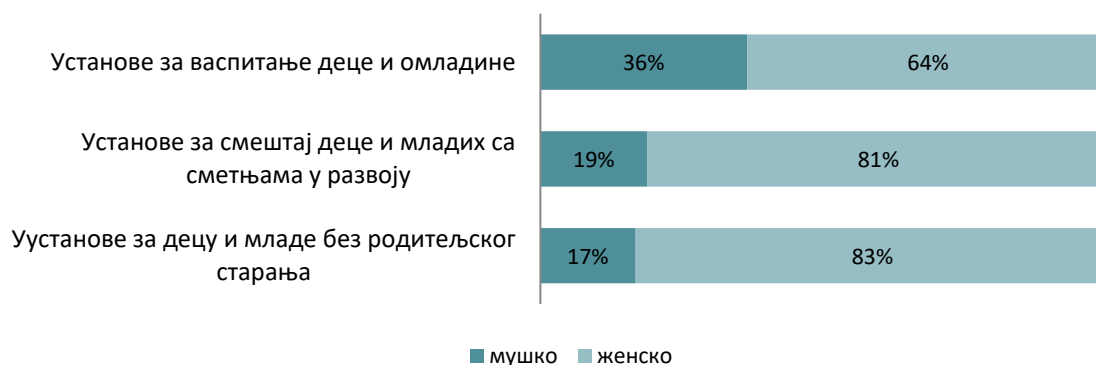
Стручни радници	Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	Установе за децу и младе без родитељског старања	Установе за васпитање деце и омладине
Дефектолог	57,4%	6,4%	17,2%
Специјални педагог	1,1%	31,9%	34,5%
Социјални радник	7,4%	16,0%	13,8%
Психолог	7,4%	13,8%	6,9%
Социолог	0%	3,2%	0%
Правник	4,3%	7,4%	10,3%
Логопед	4,3%	1,1%	0%
Андрагог	0%	0%	0%
Лекар опште праксе	6,4%	2,1%	0%
Лекар специјалиста	10,6%	7,4%	0%
Стоматолог	1,1%	1,1%	0%
Остало	0%	9,6%	17,2%

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Што се тиче структуре сарадника према професији, у установама за ДМБРС две трећине, односно 71% ангажованих сарадника чине медицинске сестре, четвртина су неговатељице. У установама за ДМСР учешће неговатељица је 54%, а медицинских сестара 41%.

Запослени у установама за смештај деце и младих су доминантно женског пола, а полна структура се није значајно мењала у претходних пет година (Графикон 5).

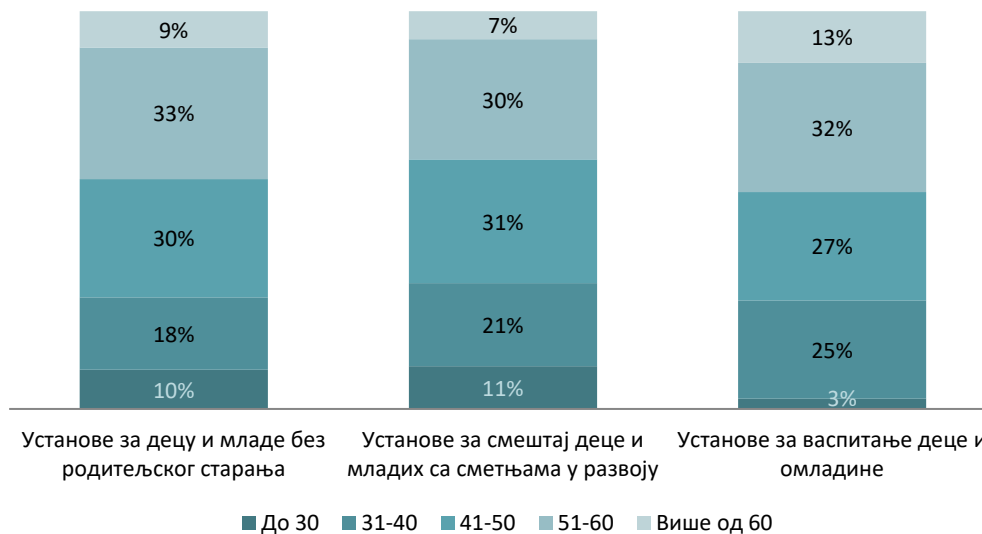
Графикон 5 - Полна структура запослених према групама установа за смештај деце и младих, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

У старосној структури запослених у свих 19 установа за смештај деце и младих са 70% доминирају радници старији од 40 година, као и у претходних пет година (Графикон 6).

Графикон 6 - Старосна структура запослених према групама установа за смештај деце и младих, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Запослени у установама социјалне заштите имају обавезу и могућност сталног професионалног усавршавања. У 2021. години повећао се број запослених који похађају обуке за 40% запослених који су похађали акредитоване обуке у систему социјалне заштите и 30% запослених који су похађали неакредитоване обуке. Број запослених који су похађали акредитоване обуке из система здравствене заштите се готово двоструко смањило (Табела 4).

Табела 4 - Запослени у установама за смештај деце и младих према похађању програма стручног усавршавања, 2021.

Врста програма обуке или стручног усавршавања	Број запослених			
	Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	Установе за децу и младе без родитељског старања	Установе за васпитање деце и омладине	Укупно
Програми обуке акредитовани у систему социјалне заштите	63	70	13	146
Програми обуке из области социјалне заштите који нису акредитовани	26	79	25	130
Програми обуке акредитовани у систему здравствене заштите	83	15	0	98
Програми обуке из области здравствене заштите који нису акредитовани	0	15	5	20
Семинари, саветовања, конференције и друго	45	43	20	108
Други програми или усавршавања	2	12	3	17
Укупно запослених	781	538	77	1396

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

2. Карактеристике корисника установа за смештај деце и младих

Једна од последица процеса трансформације установа је хетерогена структура корисника. Другим речима, структура корисника не прати Уредбом прописане корисничке групе. Одступања од прописаних корисничких група су забележена у установама за ДМСП које смештају већи број одраслих корисника и у установама за васпитање деце и омладине које смештају децу и младе без изречене васпитне мере.

Овај део извештаја прати поделу на три групе установа, али и специфичности актуелно присутних корисничких група чије се карактеристике разликују од циљних група прописаних Уредбом о мрежи установа социјалне заштите. Корисници мале домске заједнице посебно су описани само када се њихове карактеристике значајно разликују од карактеристика корисника установе којој припадају.

2.1 Број корисника у домском смештају за децу и младе

У установама за смештај деце и младих укупан број корисника током 2021. године износио је 2.093, а на дан 31.12.2021. године 1.909 (Табела 5).

Табела 5 - Корисници у установама за децу и младе, 2021.

Тип установе	У току 2021.	31.12.2021.
Установе за децу и младе без родитељског старања са МДЗ	620	517
Установе за децу и младе са сметњама у развоју	1392	1345
Установе за васпитање деце и младих	81	47
Укупно	2093	1909

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Укупан број корисника ове групе установа у протеклих 10 година смањено се за 13,2%: у установама за васпитање за 28,8%, у установама за ДМСП за 21,9%, а у установама за ДМБРС за 8,5% (Графикон 7).

Графикон 7 - Корисници у установама за децу и младе, према типу установе, 2012 - 2021.

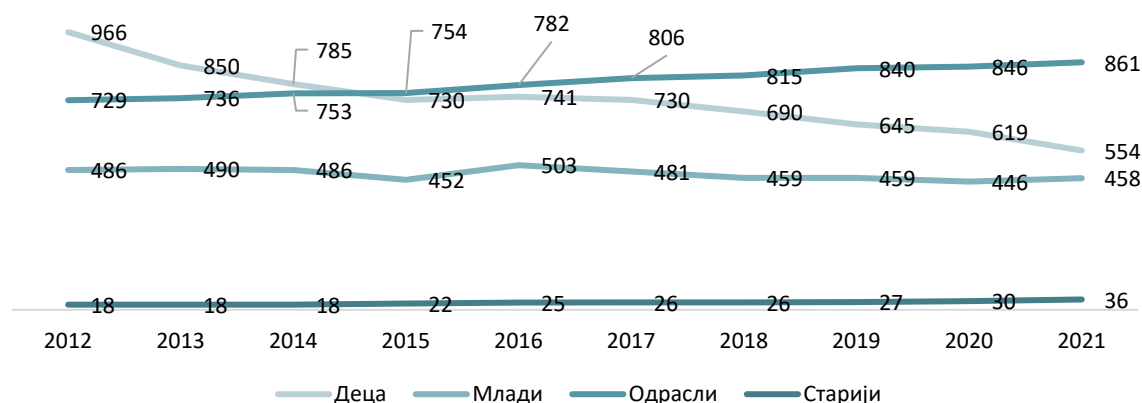
Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

2.2 Старосна и полна структура корисника у домском смештају за децу и младе

У 2021. години настављен је тренд доминантног удела одраслих корисника, иако је реч о установама намењеним деци и младима. На дан 31.12.2021. године 47,0% корисника у 19 установа је старије од 26 година. Удео деце је 29,0%, а удео младих 24,0%.

Иако је укупан број корисника у овој групи установа смањен за 13,2%, у протеклих 10 година расте број одраслих и старијих корисника. Број одраслих је повећан за 18,1%, а старијих за 100%. Број деце је у складу са стратешким циљевима деинституционализације смањен је за 42,7%. Број младих углавном стагнира, у протеклих 10 година смањен је за 5,8%.

Графикон 8 – Старосна структура корисника у установама за децу и младе, 2012 - 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Старосна структура корисника у три групе установа се значајно разликује. У установама за ДМСР у 2021. години број деце је 156 или 11,6%, од чега је деветоро деце до три године. Младих је 293 или 21,8%, а 896 или 66,6% корисника је старије од 26 година. Иако само три од шест установа имају организационе јединице за одрасле, одрасли корисници смештени су у пет установа (Табела 6). У установама које немају организационе јединице за одрасле се у протеклих 10 година број одраслих повећао за 20,3%.

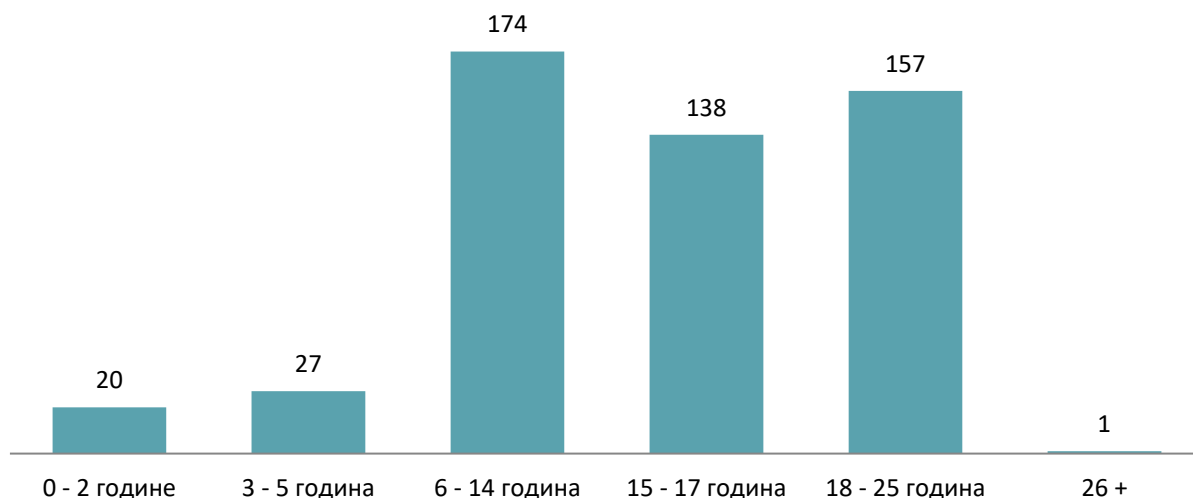
Табела 6 - Корисници у установама за децу и младе са сметњама у развоју у односу на капацитет прописан Уредбом о мрежи, 2021.

Установа	Деца и млади		Одрасли	
	Број корисника, 31.12.2021.	Капацитет према Уредби	Број корисника, 31.12.2021.	Капацитет према Уредби
„Др Никола Шуменковић“ Стамница	71	250	261	200
„Сремчица“	107	100	166	200
„Ветерник“	91	100	397	400
„Колевка“	160	170	0	0
„Шабац“ при ЦСР Шабац	17	40	26	0
„Београд“ стационар за аутизам	3	46	46	0
Укупно	449	706	896	800

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих са сметњама у развоју

У 10 установа за ДМБРС корисници су доминантно деца и млади, а на крају 2021. године у установама је боравио један одрасли корисник у малој домској заједници (Графикон 9).

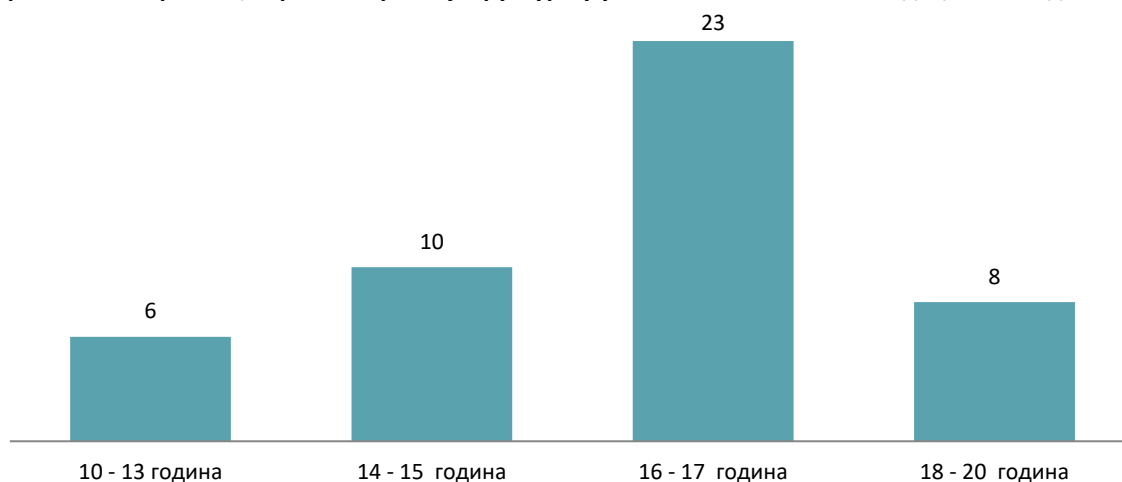
Графикон 9 - Корисници у установама за децу и младе без родитељског старања и за децу и младе са сметњама у развоју према старости, 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај ДМБРС и ДМСР.

У установама за васпитање деце и омладине, доминирају деца узраста од 16 до 17 година (Графикон 10).

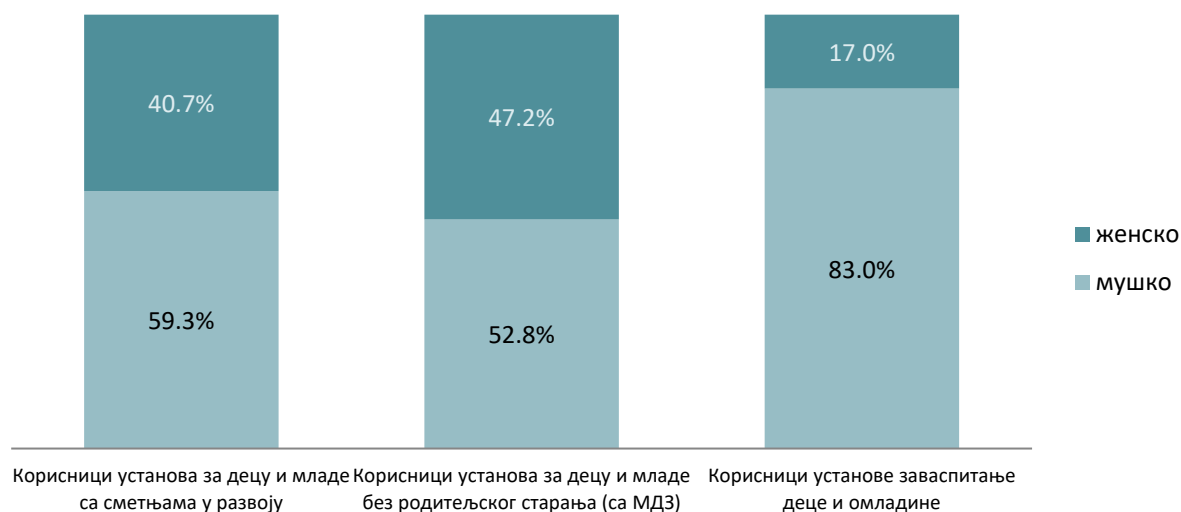
Графикон 10 - Корисници према старосној структури у установама за васпитање деце и омладине, 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за васпитање деце и омладине

У полној структури корисника у установама за смештај деце и младих 31.12.2021. године корисници мушког пола су заступљени са 58,9%. Полна структура корисника се разликује унутар три групе установа: у заводима за васпитање доминирају деца и млади мушког пола, док је полна структура у друге две групе установа уједначенија (Графикон 11). Подаци се нису значајно мењали протеклих пет година.

Графикон 11 - Полна структура корисника три групе установа за децу и младе, 2021.

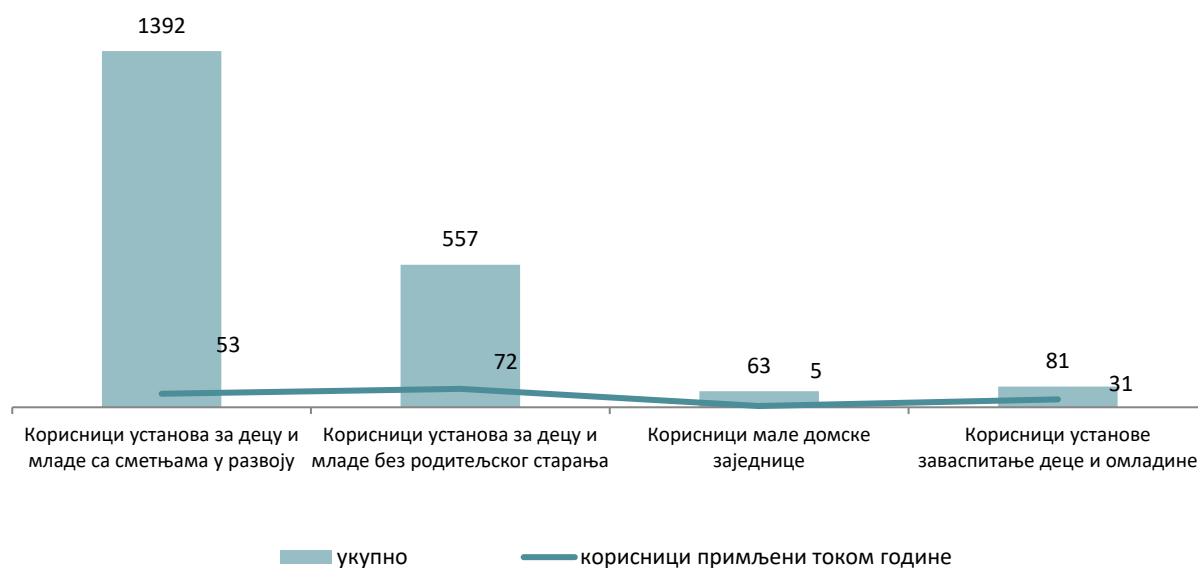
Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

2.3 Корисници домског смештаја примљени током године

У 2021. години у установе за децу и младе примљен је 161 корисник. Удео ове групе корисника у укупном броју корисника на смештају у 2021. години износи 7,7% и у протеклих пет година варира између 6,8% и 8,6%. У протекле две године, вероватно због пандемије, нешто је мањи пријем корисника него ранијих година.

Као и протеклих година, највећи удео, тј. 38,3% корисника смештених током године забележен је у установама за васпитање. У домском смештају за децу и младе без родитељског старања 12,9% корисника је примљено током године, у МДЗ 7,9%, а најмањи удео евидентиран је у установама за ДМСР, 3,8%. (Графикон 12).

Графикон 12 - Корисници смештени у току године према врсти домског смештаја за децу и младе, 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

2.4 Разлог смештаја у установу

Разлози смештаја се према нормативима разликују у односу на различите корисничке групе, односно групе установа тако да ће подаци у овом одељку бити приказани само по групама установа, не и збирно.

У установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју смештено је током 2021. године 22 детета, 24 младих и 7 одраслих корисника. Од тога, 63,0% деце и младих и сви одрасли корисници су смештени због немогућности родитеља да одговоре на њихове здравствене потребе.

У домски смештај за ДМБРС смештено је током 2021. године 67 деце и петоро младих, и још петоро деце у МДЗ. Доминантан разлог смештаја је неадекватно родитељско старање, у 42,9% случајева (Графикон 13).

Графикон 13 - Корисници у установама за ДМБРС и ДМСП према разлогу смештаја у 2021.

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

У установе за васпитање деце и младих током 2021. године упућено је 26 деце и петоро младих (Графикон 14). Више корисника је упућено на основу ЗОМУКД-а, него што је упућено од стране органа старатељства.

Графикон 14 - Корисници у установама за васпитање деце и омладине према разлогу смештаја у 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за васпитање деце и омладине

2.5 Средина боравка корисника пре смештаја у установу

Подаци из свих 19 установа указују да је 21,8% деце и младих који су у току 2021. године примљени у установе пре смештаја живело са својом биолошком породицом. Остали корисници су боравили у некој другој установи социјалне заштите или у здравственој установи или у хранитељској или усвојитељској породици.

Посматрано према типу установа, уочава се да половина деце и младих који се налазе у установама за васпитање, а упутио их је орган старатељства, долазе из других установа у систему социјалне заштите (нпр. установа за смештај), док 77,8% деце и младих који се смештају на основу васпитне мере долазе из биолошке породице (Графикон 15). У преостале две групе установа корисници доминантно долазе из других установа социјалне заштите.

Графикон 15 - Средина боравка деце и младих пре смештаја у установу за домски смештај, 2021., %

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Што се тиче пребивалишта, у 2021. години, као и претходних година, у свим врстама установа доминантно су смештени корисници из других области Републике Србије. Удео корисника чије је пребивалиште ван округа установе је највећи код установа за васпитање, 85% корисника, што је очекивано с обзиром на мали број ових установа. 79% корисника установа за ДМСП долази ван округа установе и 57% корисника установа за ДБРС.

2.6 Корисници према сметњама у развоју и инвалидитету

Од укупног броја деце и младих у три групе установа за смештај, 77% има неки вид сметње у развоју.

У установама за смештај ДМСП, у 2021. години сва деца и млади имају сметње у развоју: 45% интелектуалне тешкоће, а 30,1% вишеструке сметње. У установама за ДМБРС у 2021. години, 53,4% корисника има сметње у развоју, а од овог броја половина има вишеструке сметње. Као издвојене јединице унутар ове групе установа су мале домске заједнице у којима сви корисници имају сметње у развоју, а 56,4% вишеструке сметње. Удео деце са сметњама у установама за ДМБРС је стабилан протеклих пет година.

У установама за васпитање деце и младих у 2021. години евидентирано је 61,7% деце и младих са сметњама у развоју. Узрок овако високе заступљености сметњи у развоју у популацији деце и младих на смештају у овим установама су психијатријски поремећаји дијагностиковани код 72,4% деце и младих (Графикон 16).

Графикон 16 - Деца и млади са сметњама у развоју према врсти сметње у развоју или инвалидитета, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

У 2021. години 50,8% деце и младих на домском смештају има потребу за првим степеном подршке. Посматрано по групама установа, највиши, тј. први степен подршке потребан је за 85% корисника малих домских заједница. У установама за ДМСП две трећине деце и младих и половина одраслих имају потребу за првим степеном подршке. За половину корисника у установама за домски смештај ДМБРС процењено је да им је потребан трећи или четврти

степен подршке (Графикон 17). Структура корисника према степену подршке стабилна је протеклих година.

Графикон 17 - Корисници услуге домског смештаја према потребном степену подршке, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

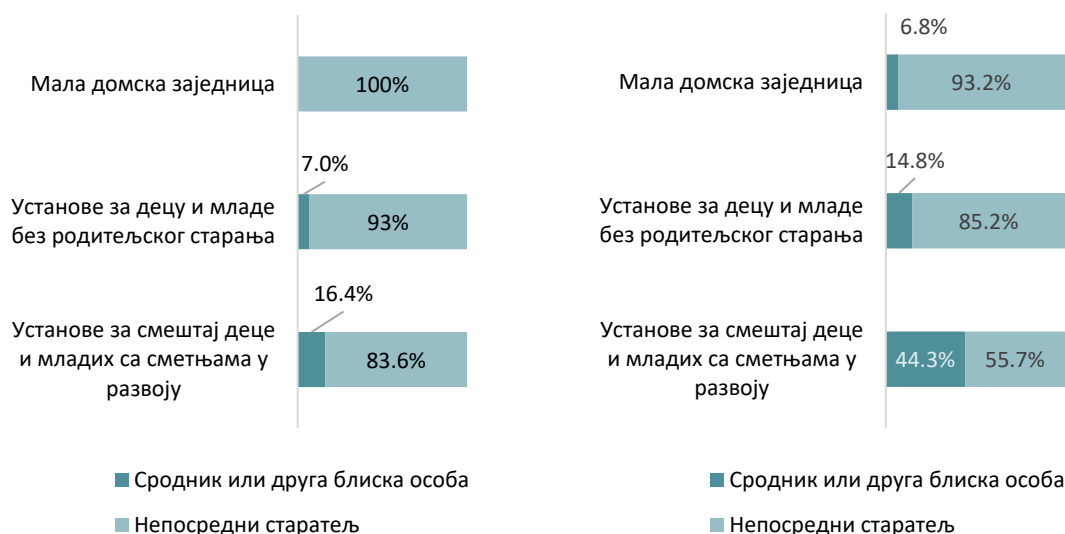
2.7 Старатељска заштита корисника на смештају у установама за децу и младе

Мере старатељске заштите су у 2021. години примењене за 83,2% корисника у 19 установа за смештај деце и младих. Непосредни старатељ је био задужен за већину, односно 72% корисника који су имали старатељску заштиту.

Посматрано према врсти установа и узрасту корисника, постоје разлике у примени мера старатељске заштите. У установама за ДМБРС сви малолетни и 45,4% пунолетних корисника има старатељску заштиту, у малим домским заједницама сви малолетни и 95,7% пунолетних корисника. У установама за ДМСР мере старатељске заштите примењене су за 76,3% малолетних и 81,9% пунолетних корисника, а у установама за васпитање за 93% деце и младих које је упутио орган старатељства и за 67% корисника са васпитном мером.

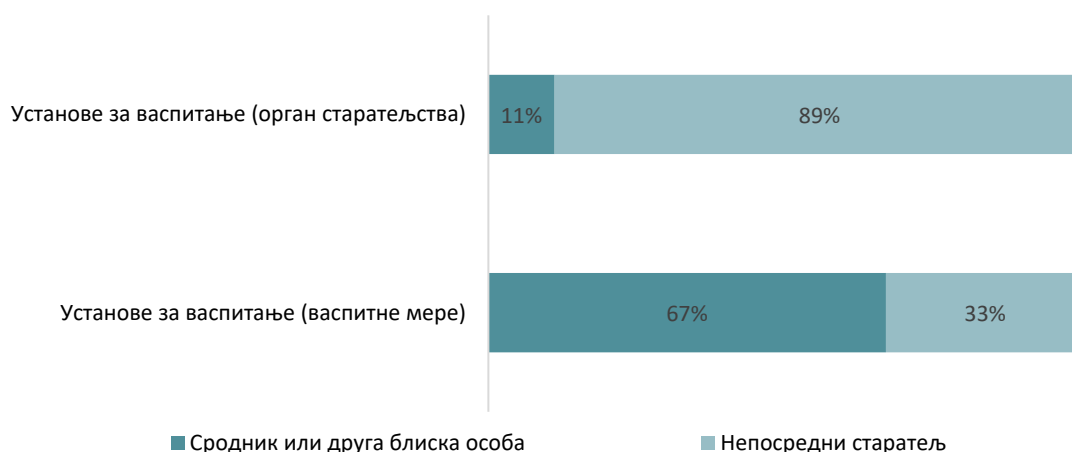
Када се посматра популација корисника који су под старатељском заштитом, готово у свим установама, независно од узраста корисника, доминира непосредни старатељ. Изузетак су пунолетни корисници у установама за смештај ДМСР, где је за 44,3% корисника старатељ сродник, као и за 67% корисника који су у установу за васпитање смештени на основу васпитне мере (Графикон 18 и 19).

Графикон 18 - Корисници под старатељском заштитом према старости и врсти старатељске заштите, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Графикон 19 - Корисници под старатељском заштитом у установама за васпитање, према врсти старатељске заштите, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за васпитање деце и омладине

2.8 Образовна структура деце и младих у установама

У установама за ДМБРС само 1,5% деце основношколског узраста није укључено у образовање. У претходне две године повећава се број деце која похађају редовну основну школу, тако да 2021. године приближно исти број похађа редовну и специјалну школу¹⁴. Деца средњошколског узраста су чешће у редовним него у специјалним средњим школама (Табела 7). Млади су укључени у различите облике образовања и само 2,5% је напустило школу или су остали професионално неспособљени, док 21% младих корисника похађа вишу школу или факултет (Табела 8). У малим домским заједницама деца и млади су већински укључени у образовни систем, превасходно у специјално образовање.

¹⁴ Половина, односно 51,9% све деце у овим установама има сметње у развоју

У установама за ДМСР у 2021. години се смањио број деце основношколског узраста која нису укључена у образовање: у 2020. години било их је 11,8%, а у 2021. години 4,5%. Готово половина или 48,7% деце иде у специјалну школу, а 28,8% деце је напустило или није похађало школу.

Укљученост у образовни систем деце и младих у установама за васпитање деце и омладине различита је код корисника који су упућени од стране органа старатељства и корисника смештених на основу васпитних мера. Већина, 66,7% деце упућене од стране органа старатељства похађа редовну основну школу. Број младих у редовној школи је једнак број младих који похађа специјалну школу. Деца са васпитном мером већински су средњошколског узраста, при чему 41% похађа школу за образовање одраслих, а четвртина не иде у школу (Табела 8).

Табела 7 - Деца на смештају према образовном статусу и врсти установе, 2021. (%)

Образовни статус	Корисници установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	Корисници установе за децу и младе без родитељског старања		Корисници установе за васпитање деце и омладине	
		Домски смештај	Мале домске заједнице	Васпитна мера	Одлука органа старатељства
Не похађа предшколску установу, а предшколског је узраста	1,9	12,9	0,0	0,0	0,0
Похађа предшколску установу	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0
Не похађа основну школу, а основношколског је узраста	4,5	1,5	0,0	0,0	0,0
Редовна основна школа	2,6	24,6		16,7	66,7
Специјална основна школа	48,7	25,4	76,5	0,0	
Не похађа средњу школу, а средњошколског је узраста	0,0	0,0	0,0	25,0	3,7
Редовна средња школа	0,0	18,1		16,7	18,5
Специјална средња школа	12,2	9,1	17,6	0,0	3,7
Школа за основно образовање одраслих	0,0	1,5	0	41,7	3,7
Студенти - виша и висока школа	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Напустили школовање - неоспособљени	28,8	2,0	5,9		
Завршили школовање	1,3	1,8	0,0	0,0	3,7

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Табела 8 - Млади у установама према образовном статусу и врсти установе, 2021. (%)

Образовни статус	Корисници установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	Корисници установе за децу и младе без родитељског старања		Корисници установе за васпитање деце и омладине	
		Домски смештај	Мале домске заједнице	Васпитна мера	Одлука органа старатељства
Не похађа основну школу, а основношколског је узраста	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Редовна основна школа	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0
Специјална основна школа	1,7	3,4	36,8	0,0	0,0
Не похађа средњу школу, а средњошколског је узраста	0,0	0,0	0,0	16,7	0,0
Редовна средња школа	0,0	21,8	0,0	33,3	50,0
Специјална средња школа	16,7	16,8	21,1	0,0	50,0
Школа за основно образовање одраслих	7,5	0,0	0,0	16,7	0,0
Студенти - виша и висока школа	0,0	21,0	0,0	0,0	0,0
Напустили школовање - неоспособљени	50,9	2,5	0,0	0,0	0,0
Завршили школовање	7,8	33,6	42,1	33,3	0,0

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

2.9 Одржавање контаката деце и младих са примарном породицом и сродницима

Укупно 65,8% деце и младих у установама нема контакте са сродницима или су контакти веома ретки и без предвидиве динамике. У најнеповољнијем положају је 92,9% деце и младих из малих домских заједница који се никада или ретко виђају са сродницима, Такође, 79,3% деце и младих упућених у установе за васпитање од стране органа старатељства се ретко или никада не виђају са сродницима. Најчешће контакте имају деца и млади у установама за васпитање који су смештени на основу изречене васпитне мере (Табела 9).

Табела 9 – Деца и млади према начину одржавања контаката са сродницима, 2021.

Деца и млади корисници по групама установа	Редовно виђање у дому и породици	Повремено виђање у дому	Ретко виђање, без предвидљиве динамике	Без контаката	Укупно
Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју	80	91	108	147	426
Установе за децу и младе без родитељског старања	71	78	147	163	459
Мале домске заједнице	1	3	15	36	55
Корисници са васпитном мером (Заводи)	4	4	6	4	18
Корисници смештени на основу одлуке органа старатељства (Заводи)	0	6	13	10	29
Укупан број корисника са сродницима према динамици виђања	156	182	289	360	987

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

Што се тиче одраслих и старијих корисника смештених у установе за децу и младе са сметњама у развоју, 68% корисника нема контакте са сродницима или су контакти ретки и без предвидљиве динамике.

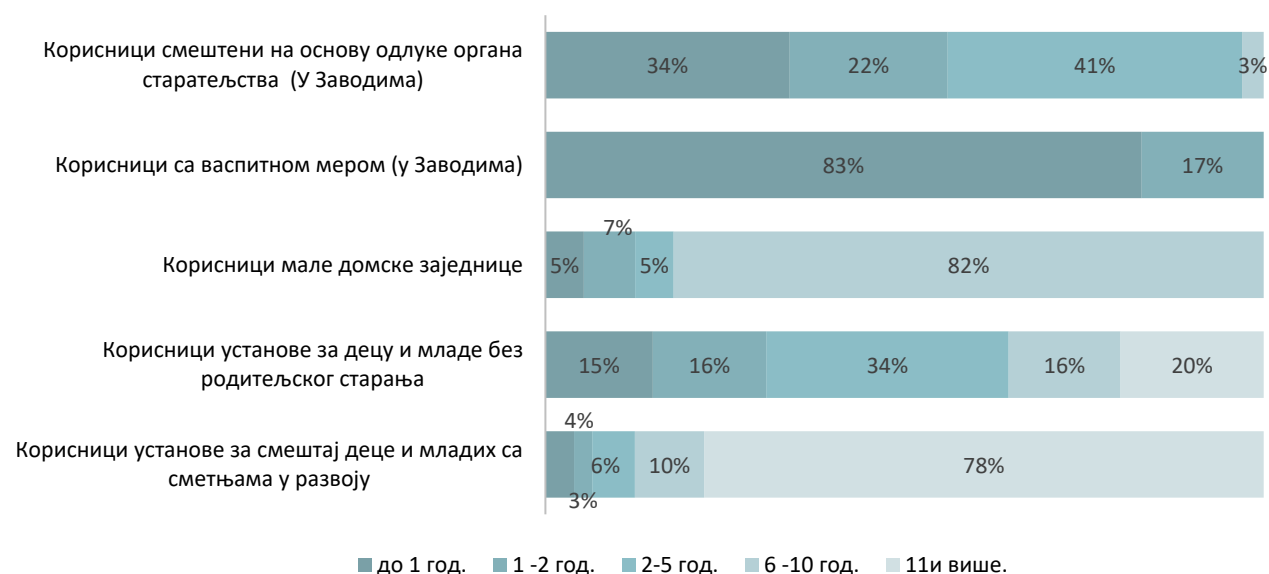
2.10 Корисници према дужини боравка у установи

Дужина боравка у установи се такође разликује према типу установе. У установама за смештај деце и младих са сметњама у развоју, на дан 31.12.2021. године 50% корисника борави у установама дуже од двадесет година.

Евидентирана дужина боравка деце и младих у установама за ДМБРС такође указује на дуготрајан боравак у установи – 35,1% деце и младих бораве преко пет година (Графикон 20).

У установама за васпитање деца и млади који су у установи на основу ЗОМУКД не остају дуже од две године, што је у складу са Законом. Расте удео деце и младих смештених у ове установе на основу одлуке органа старатељства (без изречене мере) који бораве у установи дуже од две године. Претходне, 2020. године било је 32 корисника који су боравили дуже од две године, а 2021. године 44.

Графикон 20 - Дужина боравка корисника у установама за децу и младе, 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

2.11 Прекиди смештаја

Прекиди смештаја у установама за ДМСР су ретки, а у 2021. години установу је напустило само четворо деце и 15 младих. Од 15 младих за свега двоје прекид смештаја је био позитиван исход: осамостаљење или повратак у биолошку породицу.

У установама за ДМБРС (укуључујући децу из МДЗ) регистрован је прекид смештаја за 46 деце, односно 11,4% укупног броја деце на смештају током 2021. године. За половину ове деце, односно 52,2%, прекид је излазак из система заштите или прелазак на мање рестриктиван облик заштите. Нема значајније промене у односу на претходну годину. Нешто

је виши удео прекида смештаја младих из ове групе домова у односу на претходну годину, 26,3% наспрам 19,2%. Од 56 младих код којих је прекинут смештај код 66% регистрован је позитиван исход (Табела 10).

Табела 10 - Корисници према разлогу прекида смештаја у установама за децу и младе у 2021. години

Разлог престанка смештаја	Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју				Установе за децу и младе без родитељског старања (са МДЗ)			
	Деца	Млади	Одрасли	Укупно	Деца	Млади	Одрасли	Укупно
Створени услови за повратак у биолошку/сродничку породицу	0	1	1	2	11	8	0	19
Створени услови за усвојење	0	0	0	0	8	0	0	8
Престанак потребе за смештајем услед осамостаљивања	0	1	0	1	1	28	0	29
Премештени у хранитељску породицу	1	0	1	2	4	1	0	5
Премештени у другу установу за смештај или МДЗ	0	10	0	10	15	13	1	29
Самовољно напустили установу	0	0	0	0	4	1	0	5
Умрли	3	3	26	32	1	3	0	4
Напустили установу из неког другог разлога	0	0	0	0	2	2	0	4
Укупно	4	15	28	47	46	56	1	103

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

У 2021. години удео прекида у установама за васпитање деце и омладине је 42%. Флукуација у овој групи установа је највећа, што је у складу са циљевима смештаја. Сви корисници са васпитном мером су се или вратили у своју биолошку породицу, или започели самосталан живот. Што се тиче 15 корисника смештених на основу одлуке органа стартељства 66,7% се вратило у биолошку породицу, а 33,3% смештено у другу врсту смештаја.

3. Додатне делатности установа, услуге у локалној заједници у 2021. години

Поред услуга домског смештаја, установе за децу и младе пружале су и следеће услуге смештаја: мале домске заједнице („Звечанска“, „Душко Радовић“, „Станко Пауновић“, „Христина Мркшић“, „Вера Благојевић“), матерински дом („Звечанска“ и „Колевка“) и Центар за смештај малолетних странаца (Установа за васпитање деце и омладине Београд и Установа за васпитање деце и омладине Ниш).

Услугу прихватилишта и дневног боравака су пружале три установе, две установе услугу становања уз подршку, а једна СОС телефона. Поред тога „Звечанска“ је пружала и следеће иновативне услуге: Саветовалиште, Третмански центар, Родитељски телефон, Сигурни чет (Табела 11).

Табела 11 - Врста услуга и корисници услуга у заједници у установама за смештај деце и младих, 31.12.2021.

Назив услуге	Број пружалаца	Број корисника 31.12.	Пружалац
Прихватилиште (сигурна кућа, прихватна станица)	3	48	„Споменак“ Панчево, „Звечанска“ Београд, „Душко Радовић“, Ниш
Дневни боравак	3	100	„Станко Пауновић“, Неготин, „Ветерник“ Нови Сад и „Колевка“ Суботица
Становање уз подршку	2	14	„Споменак“ Панчево, „Ветерник“ Нови Сад
СОС телефон	1	1447	„Звечанска“ Београд
Саветовалиште	1	8	„Звечанска“ Београд
Телефонско саветовалиште	1	4876	„Звечанска“ Београд
Третмански центар	1	60	„Звечанска“ Београд
Родитељски телефон	1	725	„Звечанска“ Београд
Сигурни chat	1	1254	„Звечанска“ Београд
		8532	

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

4. Поступци заштите права корисника и евиденција стручног рада

Када је реч о процедурама које су у функцији заштите права корисника у установама, од 19 установа за децу и младе, само једна нема формиран интерни тим за поступање у случају насиља над корисницима.

Све установе имају процедуре за разматрање жалби и притужби, а шест установа је евидентирало да је у 2021. години било 135 усмене и 3 писане жалбе.

Рестриктивни поступци и мере су примењиване у четири установе, у односу на 34 корисника.

Од укупно 19 установа, 12 је обавило евалуацију пружања услуге примењујући методу мерења задовољства корисника услугом.

Кроз годишње извештаје прикупљају се подаци о броју процена и планова услуга у установама. Подаци указују да установе за ДМСР имају већи проценат процена и планова од установа за ДМБРС. У просеку, у протеклих пет година установе за ДМСР су обавиле процене за 76,8% корисника, а установе за ДМБРС за 69,4%. Распољиви подаци нису довољни за разумевање кретања броја процена и планова годишње у односу на укупан број корисника.

Графикон 22. Број процена и планова у односу на укупан број корисника, 2017 - 2021. (%)

Извор: Годишњи извештаји установа за домски смештај деце и младих

5. Закључак и препоруке

Према Уредби о мрежи установа социјалне заштите систем социјалне заштите у Србији располаже са 19 установа које обезбеђују услугу домског смештаја деци и младима: 10 установа за децу и младе без родитељског старања, шест установа за децу и младе са сметњама у развоју и три установе за васпитање деце и младих.

У Србији је настављен позитиван тренд смањења броја деце и младих у установама са једном од најнижих стопа институционалног смештаја деце у Европи. Највеће смањење броја деце на смештају одиграло се у првих 10 година реформских процеса када је број деце у периоду од 2000 – 2010. смањен за 52%. У последњих десет година број деце у установама је смањен за 42,7%, а смањење укупног броја корисника је 13,2%. Као и претходне године, деца се у 2021. години налазе искључиво у групи установа за децу и младе, док их је до 2020. године било и у установама за одрасле.

Установе немају развијене услуге у заједници. Свега шест установа је пружало услуге у заједници, а већина установа није лиценцирано за пружање услуга. ЦЗОДО „Звечанска“ и даље има највећи распон других услуга ван домског смештаја. За даљу трансформацију установа и процес деинституционализације, није довољно уредити нормативни оквир, смањити број корисника у установама и пријем нових корисника на смештај у установе, већ и развијати услуге на локалном нивоу које ће утицати на смањење пријема нових корисника и излазак корисника из резиденцијалног смештаја у заједницу која располаже адекватним подршкама овој осетљивој групи деце и младих. Паралелно са развојем нових и ширењем постојећих услуга у заједници неопходно је континуирано побољшање квалитета услуга и живота корисника којима је смештај у установи и даље неопходан.

Свака од три групе установа се у процесу трансформације, односно усклађивања са стандардима сусреће са различитим изазовима, тако да је детаљнију дискусију налаза и закључке неопходно приказати по групама установа.

Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју

Установе за смештај деце и младих са сметњама у развоју су једина група установа која Уредбом има дефинисане капацитете за одрасле кориснике, за три од укупно шест установа. За смештај деце и младих прописан капацитет је 716 у свих шест установа, а за смештај одраслих корисника 800 у три установе („Стамница“, „Сремчица“ и „Ветерник“). На крају 2021. године у овим установама је боравило 449 деце и младих (62,7% прописаног капацитета) и 896 одраслих (112% прописаног капацитета).

Старосна структура корисника је један од највећих изазова ове групе установа. Две установе мањег капацитета (Установа за децу и младе „Београд“ - стационар за аутизам и установа у Шапцу) које ни по Уредби немају јединице за одрасле, сваке године имају све више одраслих, а 2021. године 94,9% корисника установе у Београду и 57,5% корисника установе у Шапцу су одрасли. Једина од шест установа која нема одрасле кориснике је „Колевка“ из Суботице. Важно је размотрити статус ових установа и могућност њихове трансформације у установе за одрасле.

Када је реч о капацитетима смештаја у односу на Законом прописане стандарде, једино Установа за децу и младе „Београд“ - стационар за аутизам и установа „Шабац“ задовољавају

овај стандард. Остале установе покушавају да смање капацитет или да бар прераспореде број кревета у собама и у том делу се приближе стандардима. Но, како је флукуација корисника мала, односно попуњеност капацитета висока, а листе чекања стално присутне, ове промене одвијају се веома споро.

Због мале флукуације и попуњености капацитета, ова група установа има тешкоћа и са могућностима да усклађује стандарде квалитета смештаја изражене кроз број места у соби, тако да у 2021. години и даље 31,9% соба има више од четири кревета.

Број запослених се континуирано смањује и у протеклих пет година је смањен за 8,3%. Имајући у виду све већи број одраслих у овој групи установа, може се поставити питање адекватности структуре професија запослених стручних радника. Наиме, више од половине, односно 57,4% стручних радника су дефектолози који су присутнији у установама са већом доминацијом одраслих. При томе, удео дефектолога је најмањи и износи 16% у јединој установи у којој су сви корисници деца и млади. У структури запослених доминирају сарадници. Од укупног броја сарадника медицинске сестре и неговатељице чине 52%, што је очекивано имајући у виду да сви корисници ових установа имају сметње у развоју или инвалидитет.

Упркос постојању заједничког именитеља - сметње у развоју/инвалидитет, основна обележја или профил типичног корисника у установама да децу и младе са сметњама у развоју није једноставно направити, с обзиром на кориснике различите старости. Ипак, оно што се може закључити на основу података јесте да је типичан корисник ове групе установа:

- Сваке године све старији - 2017. године било је 59% одраслих, а 2021. године 66,7%.
- Више је корисника мушког пола - 59,3% што је у складу са преваленцом мушкараца у циљној групи деце са сметњама у развоју, односно одраслих са инвалидитетом .
- Већина, тј. 67,9% је у 2021. години примљена на смештај због немогућности родитеља, односно породице да одговоре на њихове здравствене проблеме и потребе .
- Расте број деце и младих који се премештају у ове установе из других облика социјалне заштите - 41% из других установа за смештај, 15% из породичног смештаја и 11% из усвојитељских породица .
- Већина, тј. 78% корисника долази из области ван територије самог дома, што се може повезати са ограниченим бројем установа овог типа.
- Корисници у овој групи установа бораве дуже него у другим установама, удео корисника који у установи бораве преко 20 година износи 50%, односно провели су највећи део живота у установи. Услед тога ова група установа је прерасла у установе за одрасле са инвалидитетом.
- У складу са дужином боравка очекивано је да је у овим установама континуирано мали број прекида смештаја на годишњем нивоу, при чему је доминантан разлог прекида боравка у установи смрт корисника. Позитиван исход прекида у смислу остварења плана сталности је самим тим веома мали.
- Контакти са породицом су ретки или их уопште нема за 60% корисника. Један од разлога је географска удаљеност сродника, али свакако да дуги боравак корисника у установи значајно утиче на слабљење сродничких веза, као и да њихов узраст утиче на повећање вероватноће да родитељи корисника више нису живи.

- Деца и млади углавном похађају школе за образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју, а 28,8% деце и чак 50,9% младих је напустило школовање или из других разлога и нису професионално оспособљени.
- Немају сви корисници домског смештаја старатељску заштиту. Мере старатељске заштите су примењене према 76,3% деце, а доминира непосредно старатељство ЦСР.
- Код пунолетних корисника који имају старатељску заштиту готово половина старатеља су сродници.

Установе за смештај деце и младих без родитељског старања

У 2021. години услугу домског смештаја пружало је 10 установа за смештај деце и младих без родитељског старања. Пет установа има мале домске заједнице као посебне организационе јединице. Ова група установа у приличној мери задовољава Законом прописане структурне стандарде: само две од 10 установа имају капацитет преко 50 места (ЦЗОДО „Звечанска“ и „Дечје село“ из Сремске Каменице), но обе имају већи број објеката за смештај корисника. Структура соба, као индикатор квалитета смештаја је задовољавајућа - 86,9% соба има четири или мање кревета.

У односу на Уредбу, 2021. године била је попуњена тачно половина капацитета свих установа, са варирањима од установе до установе. Сваке године попуњеност капацитета је мања. Флукуација у овој групи установа је већа него у првој групи установа, поготово ако се посматра домски смештај без малих домских заједница, и полако примат стиче број прекида над бројем нових пријема. У 2021. години прекинут је смештај за 103 корисника, а примљено је 72.

Број запослених који су бринули о 461 корисника у 2021. години износи 538. Посматрано у протеклих пет година број незнатно варира, а 2021. године је за 7,5 мањи него 2017. године. Структура запослених стручних радника је равномернија него у првој групи установа. Педагози и специјални педагози чине 31,9% стручних радника, удео социјалних радника и психолога је упола мањи, а дефектолога износи 6,4%. Имајући у виду да половина корисника има сметње у развоју важно је да планирање људских ресурса прати структуру корисника у којој преваленцу протеклих неколико година чине деца и млади са сметњама у развоју.

Старосна структура корисника је углавном у складу са прописаном, свега један корисник је у току 2021. године био старији од 26 година, док на крају године није било одраслих. Број деце у овим установама се у протеклих пет година континуирано смањује, а број младих расте, док се укупан број корисника смањује. Половина, односно 53,5% корисника има сметње у развоју, од чега половина има вишеструке сметње. Разлог смештаја за 44% деце и младих смештених у току 2021. године је неадекватно родитељско старање. Чак 68,8% деце која су смештена у ову групу установа претходно су већ била на домском смештају или у прихватилишту, а 19% у породичном смештају. Потребно је додатно истражити разлоге високе покретљивости корисника унутар услуге смештаја, као и разлоге због којих се не враћају у породицу.

Трећина или 35% деце и младих у установи борави преко пет година, петина и више од 10 година. И у овој групи установа 69% корисника имају ретке или немају контакте са сродницима. Од 46 деце која су напустила домски смештај, за 43% је остварен план сталности (вратили се у породицу, осамосталили или су усвојени), а још 9% је прешло у породични

смештај као мање рестриктиван облик заштите. Ипак, за 33% корисника је прекид само прелазак у други дом.

Што се тиче малих домских заједница, сва деца и млади у овом облику смештаја имају сметње у развоју, а највећи број корисника је из неког другог облика смештаја прешао у мале домске заједнице када су основане и у њима је од тренутка оснивања. Највећи број, односно 93% ових корисника немају контакте са сродницима или су контакти минимални. Флукуација корисника је једва присутна, а старосна структура се помера навише.

Установе за васпитање деце и младих

Ова група установа у највећој мери задовољава Законом прописане структурне стандарде у погледу капацитета установе и квалитета смештаја мереног преко броја места у соби. Флукуација у установама за васпитање деце и омладине је највећа, што је у складу са прописима по којима деца и млади којима су изречене васпитне мере бораве у установи најдуже две године.

Највећа тешкоћа са којом се сусреће ова група установа је хетерогена структура корисника, тако да поред корисника који се смештају на основу ЗОМУКД, део корисника се смешта на основу упута органа старатељства. У току 2021. године у овим установама боравило је 37 корисника на основу Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела, а 44 на основу упута органа старатељства. Подаци указују да се ради о деци и младима који често имају менталне тешкоће и потребан им је континуиран психијатријски третман. Важно је додатно анализирати које је окружење и какав начин рада наједекватнији за ову групу деце и младих са веома сложеним потребама.

6. ПРИЛОГ

Прилог 1: Списак установа за децу и младе, 2021. године

	Групе установа	Општина/град
УСТАНОВЕ ЗА СМЕШТАЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА		
1.	Дом „Ветерник“ Нови Сад	Нови Сад
2.	Дом „Колевка“ Суботица	Суботица
3.	Установа за децу и младе „Београд“ - стационар за аутизам	Београд
4.	Установа за децу и младе „Сремчица“	Београд
5.	Установа за децу и младе „Шабац“ при ЦСР Шабац	Шабац
6.	Установа за децу и младе „Др Никола Шуменковић“ Стамница	Петровац на Млави
УСТАНОВЕ ЗА СМЕШТАЈ ДЕЦЕ И МЛАДИХ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ		
1.	Дом за децу и омладину СОС Дечије село Др Милорад Павловић	Нови Сад
2.	Установа за децу и младе „Вера Благојевић“ Бања Ковиљача	Лозница
3.	Установа за децу и младе „Вера Радивојевић“	Бела Црква
4.	Установа за децу и младе „Јефимија“	Крушевац
5.	Установа за децу и младе „Мирослав Антић – Мика“	Сомбор
6.	Установа за децу и младе „Споменак“	Панчево
7.	Установа за децу и младе „Станко Пауновић“	Неготин
8.	Установа за децу и младе „Христина Маркишић“ при ЦСР	Алексинач
9.	Центар за заштиту одојчади, деце и омладине	Београд
10.	Дом за децу и омладину „Душко Радовић“	Ниш
УСТАНОВЕ ЗА ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ		
1.	Завод за васпитање деце и омладине Књажевац	Књажевац
2.	Завод за васпитање деце и омладине Београд	Београд
3.	Завод за васпитање омладине Ниш	Ниш